

**UTVRĐIVANJE RAZLIČITIH KOEFICIJENATA ZA OBRAČUN I ISPLATU PLATA
ZAPOSLENIH U SOCIJALNOJ ZAŠTITI U VIŠEM I VISOKOM OBRAZOVANJU I
KULTURI**

Zakon o platama u državnim organima i javnim službama

član 1 tač. 3 i 4, član 2 i član 8 st. 1 i 2

Sentenca:

Utvrdivanjem Uredbom Vlade različitih koeficijenata za obračun i isplatu plata za isti stepen stručne sprema u različitim oblastima ne dovodi se u pitanje ustavni princip zabrane diskriminacije iz člana 21. Ustava, jer se uslovi, odnosno koeficijenti, kao i način utvrđivanja koeficijenata za obračun i isplatu plata zaposlenih podjednako odnose na sve zaposlene u javnim službama koje se finansiraju iz budžeta Republike. Na ovaj način se, po oceni Suda, ne dira u Ustavom zajemčeno pravo zaposlenih na rad u skladu sa zakonom, slobodan izbor rada i dostupnost svih radnih mesta svima pod jednakim uslovima iz člana 60. Ustava, već se osporenom Uredbom određuje visina koeficijenata koja služi za obračun plata zaposlenih u javnim službama. Pitanje načina utvrđivanja visine koeficijenata za određena radna mesta, odnosno pitanje primerenosti i opravdanosti različite visine pojedinih koeficijenata za različita radna mesta istog stepena složenosti, na koje ukazuju predlagači i podnosioci inicijativa, tiču se pitanja procene i celishodnosti određenih normativnih rešenja u opštem pravnom aktu koja su isključivo u domenu nadležnosti donosioca akta, a ne u nadležnosti Ustavnog suda određenoj članom 167. Ustava.

Obrazloženje:

"Ustavnom sudu podneto je više predloga i inicijativa za pokretanje postupka za ocenu ustavnosti i zakonitosti odredaba člana 2. Uredbe o izmenama i dopunama Uredbe o koeficijentima za obračun i isplatu plata zaposlenih u javnim službama ("Službeni glasnik RS", broj 30/02), u delu u kome su utvrđeni koeficijenti za obračun i isplatu plata zaposlenih u socijalnoj zaštiti, člana 1. Uredbe o izmenama i dopunama Uredbe o koeficijentima za obračun i isplatu plata zaposlenih u javnim službama ("Službeni glasnik RS", broj 61/03), u delu u kome su utvrđeni koeficijenti za obračun i isplatu plata zaposlenih u višem i visokom obrazovanju, člana 2. tačka 13. al. 4. i 5. Uredbe o koeficijentima za obračun i isplatu plata zaposlenih u javnim službama ("Službeni glasnik RS", br. 44/01, 15/02, 30/02, 32/02, 69/02, 78/02, 61/03, 121/03, 130/03 i 67/04), člana 2. tačka 1. Uredbe o koeficijentima za obračun i isplatu plata zaposlenih u javnim službama ("Službeni glasnik RS", br. 44/01, 15/02, 30/02, 32/02, 63/02, 78/02, 61/03, 121/03, 130/03, 67/04, 120/04, 5/05 i 26/05) i člana 1. Uredbe o izmenama i dopunama Uredbe o koeficijentima za obračun i isplatu plata zaposlenih u javnim

službama ("Službeni glasnik RS", broj 5/05), u delu u kome su utvrđeni koeficijenti za obračun i isplatu plata zaposlenih u kulturi.

U inicijativama zaposlenih u centrima za socijalni rad Sombor, Novi Sad, Kruševac, Aleksandrovac, Brus, Čičevac i Varvarin navodi se, pored ostalog, da se, prema osporenoj odredbi člana 2. Uredbe o izmenama i dopunama Uredbe o koeficijentima za obračun i isplatu plata zaposlenih u javnim službama ("Službeni glasnik RS", broj 30/02), plate zaposlenih u zdravstvenim ustanovama, ustanovama za smeštaj lica i centrima za socijalni rad određuju isključivo na osnovu stepena stručne spreme, što je suprotno odredbi člana 81. stav 2. Zakona o radu ("Službeni glasnik RS", br. 70/01 i 73/01). Smatraju da su na ovaj način zaposleni sa višom stručnom spremom dovedeni u neravnopravan položaj u odnosu na zaposlene sa visokom stručnom spremom, jer za poslove iste složenosti primaju nižu zaradu. Predloženo je Ustavnom sudu donošenje privremene mere radi obustave primene osporene Uredbe do donošenja konačne odluke Ustavnog suda.

U predlogu Sindikata obrazovanja Srbije osporene su odredbe člana 1. Uredbe o izmenama i dopunama Uredbe o koeficijentima za obračun i isplatu plata zaposlenih u javnim službama ("Službeni glasnik RS", broj 61/03), iz razloga što je donošenjem osporenog akta suspendovan mehanizam kolektivnog pregovaranja, kao i mogućnost da se putem kolektivnog ugovora utvrde elementi za određivanje zarada, čime su po mišljenju predlagača, povređene odredbe člana 36. stav 1. i člana 119. Ustava, člana 1. stav 2, člana 3. stav 1, člana 81. st. 1. i 4. i člana 136. stav 2. Zakona o radu ("Službeni glasnik RS", br. 70/01 i 73/01).

U inicijativi zaposlenih u Institutu za zaštitu zdravlja Novi Sad osporavaju se odredbe člana 2. tačke 13. al. 4. i 5. Uredbe o koeficijentima za obračun i isplatu plata zaposlenih u javnim službama ("Službeni glasnik RS", br. 44/01, 15/02, 30/02, 32/02, 69/02, 78/02, 61/03, 121/03, 130/03 i 67/04), iz razloga što su osporenim odredbama utvrđeni različiti koeficijenti za obračun plata specijalista zdravstvenih radnika i specijalista zdravstvenih saradnika, iako ti zaposleni obavljaju iste poslove po obimu i složenosti. Na ovaj način su, po mišljenju podnosioca inicijative, povređene odredbe člana 36. stav 1. Ustava i člana 81. stav 2. Zakona o radu ("Službeni glasnik RS", br. 70/01 i 73/01).

Predlogom Veća Saveza samostalnih sindikata opštine Požega zatražena je ocena ustavnosti i zakonitosti člana 2. tačka 1. Uredbe o koeficijentima za obračun i isplatu plata zaposlenih u javnim službama ("Službeni glasnik RS", br. 44/01, 15/02, 30/02, 32/02, 69/02, 78/02, 61/03, 121/03, 130/03, 67/04, 120/04, 5/05 i 26/05), jer prosvetni radnici u nastavi različitog stepena školske spreme koji rade poslove iste vrednosti i složenosti imaju različitu cenu rada na osnovu razlika koje su nastale donošenjem osporene Uredbe, čime je znatan broj prosvetnih radnika doveden u neravnopravan položaj.

U predlogu Osnovne organizacije Saveza samostalnih sindikata "Narodna biblioteka Srbije", prilikom osporavanja člana 1. Uredbe o izmenama i dopunama Uredbe o koeficijentima za obračun i isplatu plata zaposlenih u javnim službama ("Službeni glasnik RS", broj 5/05) navodi se da su ovom uredbom za isti stepen stručne spreme, odnosno istovrsna i njime upodobljena zvanja i zanimanja u kulturi utvrđeni bitno različiti koeficijenti, čime su grubo povređena ustavna prava zaposlenih.

U prethodnom postupku Ustavni sud je utvrdio sledeće:

- da je Uredbu o koeficijentima za obračun i isplatu plata zaposlenih u javnim službama ("Službeni glasnik RS", broj 44/01) donela Vlada, na osnovu člana 8. Zakona o platama u državnim organima i javnim službama ("Službeni glasnik RS", broj 34/01);

- da je Uredba više puta menjana i dopunjavana, a da su izmene i dopune navedene Uredbe objavljene u "Službenom glasniku Republike Srbije", br. 15/02, 30/02, 32/02, 69/02, 78/02, 32/06, 58/06, 82/06, 106/06, 10/07, 40/07, 60/07, 91/07, 106/07, 7/08, 9/08, 24/08, 26/08, 31/08, 44/08, 54/08, 108/08, 113/08, 79/09 i 26/10;

- da je osporenim odredbama člana 2. Uredbe o izmenama i dopunama Uredbe o koeficijentima za obračun i isplatu plata zaposlenih u javnim službama ("Službeni glasnik RS", broj 30/02), pored ostalog, izmenjena tačka 11. Uredbe o koeficijentima za obračun i isplatu plata zaposlenih u javnim službama ("Službeni glasnik RS", broj 44/01), tako što su promenjeni koeficijenti za obračun i isplatu plata zaposlenih u socijalnoj zaštiti;

- da su osporenim odredbama člana 1. Uredbe o izmenama i dopunama Uredbe o koeficijentima za obračun i isplatu plata zaposlenih u javnim službama ("Službeni glasnik RS", broj 61/03) izmenjene odredbe člana 2. tač. 3. i 4. Uredbe o koeficijentima za obračun i isplatu plata zaposlenih u javnim službama ("Službeni glasnik RS", br. 44/01, 15/02, 30/02, 32/02, 69/02 i 78/02) tako što su promenjeni koeficijenti za obračun i isplatu plata zaposlenih u višem i visokom obrazovanju;

- da su osporenim odredbama člana 2. tačka 13. al. 4. i 5. Uredbe o koeficijentima za obračun i isplatu plata zaposlenih u javnim službama ("Službeni glasnik RS", br. 44/01, 15/02, 30/02, 32/02, 69/02, 78/02, 61/03, 121/03, 130/03 i 67/04) utvrđeni koeficijenti za obračun i isplatu plata zaposlenih koji obavljaju specijalističke poslove u ambulantno-polikliničkim uslovima i specijalista i magistra zdravstvenih saradnika;

- da su osporenim odredbama člana 2. tačka 1. Uredbe o koeficijentima za obračun i isplatu plata zaposlenih u javnim službama ("Službeni glasnik RS", br. 44/01, 15/02, 30/02, 32/02, 69/02, 78/02, 61/03, 121/03, 130/03, 67/04, 120/04, 5/05 i 26/05) utvrđeni koeficijenti za obračun i isplatu plata zaposlenih u osnovnom obrazovanju;

- da su osporenim odredbama člana 1. Uredbe o izmenama i dopunama Uredbe o koeficijentima za obračun i isplatu plata zaposlenih u javnim službama ("Službeni glasnik RS", broj 5/05) izmenjene odredbe člana 2. tač. 7, 8. i 9. Uredbe o koeficijentima za obračun i isplatu plata zaposlenih u javnim službama ("Službeni glasnik RS", br.

44/01, 15/02, 30/02, 32/02, 69/02, 78/02, 61/03, 121/03, 130/03, 67/04 i 120/04), kojima su utvrđeni koeficijenti za obračun i isplatu plata zaposlenih u kulturi, pozorištu i muzičkoj ustanovi.

Odredbama člana 112. Zakona o Ustavnom sudu ("Službeni glasnik RS", broj 109/07) propisano je da će se postupci pred Ustavnim sudom započeti pre dana stupanja na snagu ovog zakona, okončati po odredbama ovog zakona.

Predlozi i inicijative za ocenu ustavnosti i zakonitosti osporene Uredbe podneti su u vreme važenja Ustava Republike Srbije od 1990. godine i u odnosu na odredbe tog ustava. Ustavni sud je Odluku doneo ocenjujući osporenu Uredbu u odnosu na Ustav Republike Srbije od 2006. godine i zakone koji su na snazi, a saglasno odredbama člana 167. stav 1. tač. 1. i 3. Ustava.

Ustavom je utvrđeno: da su pred Ustavom i zakonom svi jednaki, da svako ima pravo na jednaku zakonsku zaštitu bez diskriminacije, kao i da je zabranjena svaka diskriminacija, neposredna ili posredna, po bilo kom osnovu, a naročito po osnovu rase, pola, nacionalne pripadnosti, društvenog porekla, rođenja, veroispovesti, političkog ili drugog uverenja, imovnog stanja, kulture, jezika, starosti i psihičkog ili fizičkog invaliditeta (član 21. st. 1. do 3); da se jemči pravo na rad, u skladu sa zakonom, pravo na slobodan izbor rada i dostupnost svih radnih mesta svima pod jednakim uslovima i da svako ima pravo na pravičnu naknadu za rad (član 60. st. 1. do 4); da Republika Srbija uređuje i obezbeđuje sistem javnih službi (član 97. tačka 10); da Vlada utvrđuje i vodi politiku, izvršava zakone i druge opšte akte Narodne skupštine i donosi uredbe i druge opšte akte radi izvršavanja zakona (član 123. tač. 1. i 3); da se delatnosti i poslovi zbog kojih se osnivaju javne službe, njihovo uređenje i rad propisuje zakonom (član 137. stav 5.).

Zakonom o Vladi ("Službeni glasnik RS", br. 55/05, 71/05, 101/07 i 65/08) propisano je da Vlada izvršava zakone i druge opšte akte Narodne skupštine, tako što donosi opšte i pojedinačne akte i preduzima druge mere (član 2. stav 2).

Zakonom o platama u državnim organima i javnim službama ("Službeni glasnik RS", br. 34/01 i 62/06) propisano je: da se ovim zakonom uređuje način utvrđivanja plata, dodatka, naknada i ostalih primanja zaposlenih u javnim službama koje se finansiraju iz budžeta Republike, autonomne pokrajine i jedinica lokalne samouprave, kao i zaposlenih u javnim službama koje se finansiraju iz doprinosa za obavezno socijalno osiguranje (član 1. tač. 3. i 4); da se plate izabranih, imenovanih i postavljenih lica i zaposlenih iz člana 1. ovog zakona utvrđuju na osnovu osnovice za obračun plata, koeficijenta koji se množi osnovicom, dodatka na platu i obaveza koje zaposleni plaća na osnovu poreza i doprinosa za obavezno socijalno osiguranje iz plate, u skladu sa zakonom (član 2); da se koeficijenti za obračun i isplatu plata imenovanih i postavljenih lica i zaposlenih iz člana 1. tač. 1), 3), 4) i 5) ovog zakona utvrđuju aktom Vlade, kojim se zaposleni razvrstavaju u platne razrede, prema zvanjima, zanimanjima ili poslovima (član 8. st. 1. i 2).

Polazeći od navedenog, Ustavni sud je ocenio da je osporenim odredbama Uredbe, na osnovu izričitog zakonskog ovlašćenja, Vlada utvrdila visinu koeficijenata za obračun i isplatu plata zaposlenih u javnim službama u oblasti obrazovanja, kulture, socijalne zaštite i zdravstva.

U pogledu navoda predlagača i podnosilaca inicijative da su osporenim odredbama Uredbe određene kategorije zaposlenih dovedene u neravnopravan položaj u odnosu na ostale zaposlene, jer su utvrđeni različiti koeficijenti za obračun i isplatu plata za isti stepen stručne sprema, Ustavni sud je ocenio da se osporenim odredbama ne dovodi u pitanje ustavni princip zabrane diskriminacije iz člana 21. Ustava, jer se uslovi, odnosno koeficijenti, kao i način utvrđivanja koeficijenata za obračun i isplatu plata zaposlenih podjednako odnose na sve zaposlene u javnim službama koje se finansiraju iz budžeta Republike. Na ovaj način se, takođe, po oceni Suda, ne dira u Ustavom zajemčeno pravo zaposlenih na rad u skladu sa zakonom, slobodan izbor rada i dostupnost svih radnih mesta svima pod jednakim uslovima iz člana 60. Ustava, već se osporenim Uredbom određuje visina koeficijenata koja služi za obračun plata zaposlenih u javnim službama. Pitanje načina utvrđivanja visine koeficijenata za određena radna mesta, odnosno pitanje primerenosti i opravdanosti različite visine pojedinih koeficijenata za različita radna mesta istog stepena složenosti, na koje ukazuju predlagači i podnosioci inicijativa, tiču se pitanja procene i celishodnosti određenih normativnih rešenja u opštem pravnom aktu koja su isključivo u domenu nadležnosti donosioca akta, a ne u nadležnosti Ustavnog suda određenoj članom 167. Ustava.

Takođe, navodi predlagača i podnosilaca inicijativa da je osporena Uredba nesaglasna sa odgovarajućim odredbama Zakona o radu ("Službeni glasnik RS", br. 24/05 i 61/05) nisu značaja za ocenu ustavnosti i zakonitosti osporenih odredaba Uredbe, imajući u vidu da je osnov za njeno donošenje sadržan u Zakonu o platama u državnim organima i javnim službama, kao zakonu koji propisuje poseban režim utvrđivanja zarada zaposlenih koje se finansiraju iz budžeta, različit od onog za koji Zakon o radu predviđa institut kolektivnog ugovaranja.

S obzirom na izloženo, Ustavni sud je našao da podneti predlozi i inicijative za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti i nezakonitosti odredaba člana 2. Uredbe o izmenama i dopunama Uredbe o koeficijentima za obračun i isplatu plata zaposlenih u javnim službama ("Službeni glasnik RS", broj 30/02), člana 1. Uredbe o izmenama i dopunama Uredbe o koeficijentima za obračun i isplatu plata zaposlenih u javnim službama ("Službeni glasnik RS", broj 61/03) i člana 1. Uredbe o izmenama i dopunama Uredbe o koeficijentima za obračun i isplatu plata zaposlenih u javnim službama ("Službeni glasnik RS", broj 5/05) nisu osnovani, pa je predloge odbio, odnosno inicijative nije prihvatio, saglasno odredbi člana 53. stav 3. Zakona o Ustavnom sudu ("Službeni glasnik RS", broj 109/07).

Kada je u pitanju ocena ustavnosti i zakonitosti odredaba člana 2. tač. 1. i 13. Uredbe, Ustavni sud je u predmetu IU-138/2004, na sednici održanoj 25. decembra 2008.

godine, doneo Rešenje kojim je odbio predloge i nije prihvatio inicijativu za utvrđivanje neustavnosti i nezakonitosti navedenih odredaba Uredbe. Budući da se u konkretnom slučaju radi o zahtevu o kome je Ustavni sud već odlučivao, a iz novih navoda, razloga i podnetih dokaza ne proizlazi da ima osnova za ponovno odlučivanje, Sud je u ovom delu odbacio zahtev za ocenjivanje ustavnosti i zakonitosti navedenih odredaba Uredbe, saglasno odredbi člana 36. stav 1. tačka 4) Zakona o Ustavnom sudu.

Ustavni sud je na osnovu odredbe člana 56. stav 3. Zakona o Ustavnom sudu odbacio i zahtev za obustavu izvršenja pojedinačnih akata, odnosno radnji preduzetih na osnovu osporene Uredbe iz tačke 1. alineja prva izreke, jer je doneo konačnu odluku povodom inicijativa u kojima je istaknut taj zahtev.

Na osnovu izloženog i odredaba člana 45. tačka 14) i člana 46. tač. 3, 5. i 8. Zakona o Ustavnom sudu ("Službeni glasnik RS", broj 109/07), Ustavni sud je odlučio kao u izreci.

Ustavni sud, na osnovu člana 167. stav 1. tač. 1. i 3. Ustava Republike Srbije, na sednici održanoj 21. oktobra 2010. godine, doneo je

ODLUKU

1. Odbijaju se predlozi i ne prihvataju se inicijative za utvrđivanje neustavnosti i nezakonitosti:

- odredaba člana 2. Uredbe o izmenama i dopunama Uredbe o koeficijentima za obračun i isplatu plata zaposlenih u javnim službama ("Službeni glasnik RS", broj 30/02), u delu u kome su utvrđeni koeficijenti za obračun i isplatu plata zaposlenih u socijalnoj zaštiti;

- odredaba člana 1. Uredbe o izmenama i dopunama Uredbe o koeficijentima za obračun i isplatu plata zaposlenih u javnim službama ("Službeni glasnik RS", broj 61/03), u delu u kome su utvrđeni koeficijenti za obračun i isplatu plata zaposlenih u višem i visokom obrazovanju;

- odredaba člana 1. Uredbe o izmenama i dopunama Uredbe o koeficijentima za obračun i isplatu plata zaposlenih u javnim službama ("Službeni glasnik RS", broj 5/05), u delu u kome su utvrđeni koeficijenti za obračun i isplatu plata zaposlenih u kulturi.

2. Odbacuje se zahtev za ocenjivanje ustavnosti i zakonitosti odredaba člana 2. tačka 1. i tačka 13. al. 4. i 5. Uredbe o koeficijentima za obračun i isplatu plata zaposlenih u javnim službama ("Službeni glasnik RS", br. 44/01, 15/02, 30/02, 32/02, 69/02, 78/02, 61/03, 121/03, 130/03, 67/04, 120/04, 5/05 i 26/05).

3. Odbacuje se zahtev za obustavu izvršenja pojedinačnih akata i radnji preduzetih na osnovu uredbe iz tačke 1. alineja prva."

(Odluka Ustavnog suda, IU broj 115/2002 od 21. oktobra 2010. godine, objavljena u "Sl. glasniku RS", br. 2/2011 od 18. januara 2011. godine)